

BERTA ZSOLT
Colombre

Sokat látott, szavahihető, vén tengeri medvék szerint a colombrék randa vízi szörnyek, amelyek akár egy életen át követik végzetszerűen a nekik rendelt tengerészt, hogy végül felfalják. A tengert persze odahagyhatod örökre, de ez nem nevezhető valamirevaló életnek. Viszont elébe is mehatsz a sorsodnak, harcolhatsz a szörnyekkel (akik talán nem is azok, amiknek látszanak), s ha addig élsz is, legalább a saját életed élted. Nem túl eredeti a mondanivaló, viszont mélységesen igaz és időtálló. Mintha Dino Buzzatti *A colombre* című írásában a rock and roll egyszerű lényegét igyekezett volna megfogalmazni. Légy az, aki vagy. Tökéletes névválasztás, ha egy zenekar nem a tévés zenei tehetségkutatók és plázák színpadairól akar a nézők legmélyebb bensőjébe férközni... halálíg. (Miképpen ezt velük korábban a producerek, menedzserek, dizájnerek, sztájliszték és egyéb idegen nevű kultur-pedofilok tették.) De manapság alig akad ilyen zenekar. Vagy ha akad is, nem tudunk róla, mert – ördögi kör – nem szerepel sem a tévében, sem a plázák tátika-színpadjain. Utána kell menni sötét, városfeneke szagú pincékbe, poros falufesztiválokra... a tengerre, ahol saját colombréjével a nyomában hasítja a hullámokat.

Leténferegsz a lépcsőn, behunyorogsz az undergroundba. A sörcsap a helyén, a fények tompák, a boltíves mennyezetten légelszívó küzd reménytelenül a dohány- és egyéb füsttel. Az arasznyi magas pódiumon sötét alakok berhelik a beatfelszerelést, pontosabban még csak annyit tudsz róluk, hogy sötétben vannak. Elhelyezed magad a közegben, nem számítás semmi rendkívüli. Még lehet dumálni, hát ezt teszitek a barátaiddal, vagy a helyszínen fellelt, szegről-végről ismert alakokkal.

Zörögni kezd egy akusztikus gitár, jól zörög, szépen, dinamikusan, feszesen ritmizál, magabiztossága megnyugtató, mindjárt érzed, hogy jó kezekben van, s így te is. Rászáll a csattogó sámli (végre magyarul is elkereszteltetett), aztán a másik gitár, és... és semmi más. Ennyi a zenekar hangszerkészlete. A jobb szélső mikrofon előtt ugyan áll egy leány, de nála nincs hangszer, s egyelőre csak billeg, kecsesen hajladozik az alakuló muzsika ütemére, ami látványos, de ugyan mit tesz hozzá a hangképhez? A basszusgitárt biztosan nem pótolja majd. A középben hőködő szakállas alak a mikrofonhoz lép, üdvözlő benneteket, közli a zenekar nevét, amit nem értesz, de most még nem is érdekel. Figyelmed mérsékelt:

*A zenekar tagjai: Csordás Veronika, Deák Gábor,
Kovács Gábor, Váray László*

egy jól megszólaló zenekar önmagában nem vág hanyatt, hisz te a rock and roll komolyabb viharain edződöttél, s hát az a legkevesebb, hogy a hangok a helyükön vannak. Ezer tisztán, de lélektelenül csengő dalt odaadsz egyetlen hamisan csikorgó, mégis szívbe markoló akkordért, szóért, hörrenésért, sikolyért. A főhős énekelni kezd. Először a szavak

zenébe simuló ritmikájára figyelsz fel, egészségesen, odavalóan szólnak, ami egyáltalán nem magától értetődő e kies hazában. Sőt, mintha a dalnak csúfolt slágerektől megkövetelnék a szavak esetlen tántorgását, ügyetlen akadozását, mintha az számítana bravúrnak, hogy az előadó miképpen tudja megerősokolni a magyar nyelvet. De itt, kérem szépen, nem ez a helyzet. A dal gurul, ahogy kell. És nemcsak szépen zenélnek a szavak, de mondanivalójuk is van, ami a mértékadó csatornák megcsonkított mércéjével mérve már tényleg mindennek a teteje! „Figyeled a szöveget a dobozon, ahogy a reklám alatt megtanultad / Kikövezik a szívedet a romokon, amik az agyadból majd megmaradnak, / De nem kell neked ide semmi más, / csak a testednek egy kis változás, / Nézd, az anorexiás topmodell, / figyelem lassan, hogy fogy el, / Mint a telihold...”

Közben az is kiderül, miért van itt a billegő lány. Énekel. Vagyis... játszik a hangjával, akár egy hang-

szeren. Kíséri a dalt, vokálozik, szólózik. Az az érzésed támad, ha csak őt hallanád, az is elég lenne ma estére. Szépséget, harmóniát, melegséget visz a három srác szükséges praktikumába, kifesti, virággal díszíti, meghitté teszi a zsványok durva gerendaházát.

Túl vagytok néhány gitárszólón is, kiderült, hogy a hallgatag ember nem az öncélú tekerőgépek közé tartozik, akiknek szólóit tetszés szerint pakolhatnánk egyik dalból a másikba. Okosan, mégis szívvel felépített dallamokat vezet elő, amik jól érezhetően mindig az éppen játszott dalhoz és csakis ahhoz valók, abból nőttek ki és abba hullanak végül vissza. Ahogy szerinted kell.

A dobos a csattogó sámlit püföli maga alatt, stabilan, megbízhatóan hozza az alapot, s amikor kell, muzsikál is. Jól. És nem utolsósorban úgy néz ki, mint aki mindig mindennek és mindenkinek örül.

Eldöntöd, ez egy nagyon fasza kis banda, hát akkor hadd szaladjon, merüljünk el abban, amit ránk zúdítanak. De előbb ki kell deríteni, kik ezek. Úgyis fogytán a sör, irány a pult, ami mindig egyúttal az Információ is. A banda közben több kérdést is feltesz, amit te magad a személyzetnek szegezni készülsz. „Hé, ember, mondd, ki az a lány ott a pultnál / Hé, ember, áruld el, most melyik banda játszik / Hé, ember, ez nekem vajon hányadik pohár volt / Hé, ember, mondd csak, innen most melyik új habórú látszik?”

Szegény pultos lánnyal harmadszor is a füledbe ordíttatod, mert hát nem érted, na. Végül eszelős sikollyal, de azért mosolyogva süvölti a füledbe: Colombre! Az este megyen a maga útján, s te elégedett, sőt lelkes vagy. A sor- (és sör-) foszlányokból összeáll valami kép, ezek itten valami mai ügyeket feszegetnek, hogy aszongya például: „a folyók miért mind a plázákba folynak, / mi ez a gumi ízű szar, amit a szádba tolnak?”; „Hej, hej, te figyelj, valamire mindig várunk, / aztán a kasszánál tülekedünk, euróban üzekedünk, / el kell hinnetek, hogy van még hova mennetek / a világ zaja elől, a zene megy elől”. És persze a soha kimerülni nem akaró téma, a szerelem, de ez most mintha egy másfajta szerelemről szólna: „Hazudj, kérlek, játszunk tovább, / hazudj kilenc életem át, / Hazudj, kérlek, szeretem nézni / lelkünk a pokol tüzében égni”; „Aranylánkra kötlek, hallom lépted a hallból, / nézlek és tudom, a tested mindig kihúzza a bajból”. Pazar. Na és a basszusgítár? Az csak most – véget érve a koncert – jutott újra eszedbe. Akkor nyilván nem hiányzik.

Másfél évre rá egy kapolcsi udvarban ülsz a sörpadon, melletted Misa, aki három és fél éves, és megszállottja a zenének. Azt hiszi, a világ összes muzsikusa név szerint ismered, tehát téged bökdös, hogy ugyan mutasd már be neki a zenekart. Nem jössz zavarba, elmondod, hogy a ringatózó, szírhanganon éneklő nőt Csordás Veronikának, a verselő-ordító rock and roll-dervist (aki most éppen mandolinozik) Váray Lászlónak, a szakértően dallamozgató gitárost Deák Gábornak, a csattogó sámlin tempót vezénylő, örökké boldog ütőst pedig Kovács Gábornak hívják. Nemcsak őket, a dalaikat is ismered már. Sőt, mi több, szereted őket. Már nemcsak egy valamikori este homályos emlékei, amiből zavaros, furcsa szó- és hangtöredékek maradtak csupán, s a bizonytalan érzés, hogy hát jó volt az a banda... Misa azt is tudni akarja, hány évesek, van-e kutyájuk, mi a kedvenc ételük, és hogy Vera férjnél van-e. Hé, feleled neki kacsintva, én nem valami tinimagazin riportere vagyok ám. Ezt még nem érti, hát kénytelen-kelletlen közlöd vele, hogy mindezeket (Vera kapcsolati állapotát leszámítva, amit viszont nem osztasz meg vele, minek keserítenéd ilyen fiatalon) bizony nem tudod. Misa szemében önmagad szobrát látod ledőlni. Épp csak ki nem mondja: akkor mit tudsz? Hát lássuk csak... nem is, hogy mit tudsz, inkább mit gondolsz... te... esetleg mit gondolkod én... mit gondolnak mások. Én például azt gondolom, hogy a Colombre zenakarról mindenki mást gondol. És mégis ugyanazt. Mert a jó dalt bárki magára húzhatja, bárki magára ismerhet benne, s felismerheti az ismerőseit, barátait, szerelmeit is. Ezek a dalok nem különleges helyzetekről szólnak, s nem is valami kulturálisan szeparált réteghez, nem kell hozzá sem rockernek, sem punknak, sem emósnek, sem rajnak, sem poppernek lenni, hogy megértsd őket. Csak embernek, bármilyennek. Jó, mondjuk, némileg gondolkodónak. Persze csak ha akarod érteni. Garantálom, sokan nem akarják. „Ó, Uram! Nézz körül, hogy a barmaid között itt minek örül / a többség benn a cityben, a multik között csak, kicsiben / Olyan boldog a sok kis lélek, mikor a csilli-kirakat előtt ébred / Nem baj, ha rázza őket a hideg kinn, csak legyen váppáppáp á dubáp thing”.

Akár egy testre szabható online játék. A szabályok ugyanazok, de mindenki a saját életének kellékeivel, szereplőivel népesítheti be. Én kihallom az asszonyt, a gyereket, a kutyát, a hegyeket-völgyeket, a szél és az eső hűvös ölelését, a nap forró leheletét, az utakat

északnak, délnek, az éjszakai városokat, a pincérlányok mosolyát, a rendőrök összevont szemöldökét, a helyi cigányvajda fiának hetyke kötekedését, mindkettőnk orrának vérét, nők megtört gögijét, kezük simítását, a forró, hajnali kenyeret, a lopott tejet, a krumplit őrző, alvó tróger... az életet magát... és ennek az életnek a szeretetét.

A dalok ugyanakkor bátran pimaszok is, helyenként pedig megélt és elkövetett bűnöket súgnak, hogy ne mondjam, az ördög kacsint ki belőlük. „...de hát tényleg nem én akartam, nektek szárnyatok van, nekem meg farkam” (a *Tánc az ördöggel* egyúttal nagylemezük címadó dala is). Tele vannak elvágódással, a más iránti vonzalommal, ugyanakkor életszeretettel is az iránt az élet iránt, amit éppen élünk, de... amin egyébként lehetne változtatni is. Ezek a dalok lesújtanak és megvigasztalnak. Helyes a hasonlat, a Colombre olyan, mint egy jól nevelt pitbull, kitépi a szívedet, de végül visszahozza. Ezt az ellentétességet jól támogatja a műfajtalanság. A nyelvi lelemény és szellemesség, az egymás farkába harapó sorok az alternatív zenei világot idézik annak gyakori sznobizmusa és blöffölő avantgardizmusa nélkül. Cinkos összekacsintás, üzenet egy palackban: nem vagy egyedül. A végtelenségig ismételt refrének ketős hatást érnek el. Egyrészt az ember egy idő után hülyegyereknek érzi magát, akinek mindent a szájába kell rágni, másrészt az a benyomásod támad, hogy az énekes memóriája egy barkácsbaleset következtében

tíz másodpercesre redukálódott. (– Te, képzeld, tegnap leestem a létráról. – Ne! És nem lett semmi bajod? – Nem, semmi. Te, képzeld, tegnap leestem a létráról.) De nem baj, inkább csak lehetőség a szellemeskedésre. A zene modern, mai, azonban átüt rajta a rock, a blues és egyéb autentikus műfajok kiforrottsága, ismerete, szeretete. A Colombre az underground zene palettájának sokféle színét használja, miközben újakat is kever. A zenekar sikeresen cipeli a névválasztásával együtt járó terhet. A nehezebb, veszélyesebb és kényelmetlenebb utat választották, de érezhetően tudatosan. Az ilyen úton több a látnivaló és a kaland, a show-business turistaútjait meg használják csak a tornából, vagyis életből felmentett cukorka-fiúk és nyalóka-lányok.

Nem oly régen átalakult az a Colombre, amit én annyira megszerettem. A csattogó sámlí helyett rendes dobszerkóra váltott, s lett egy basszusgitarja is (amihez szervesen tartozik Baczoni Gergely, hát hozta isten), amit először hiányoltam, s amitől később féltettem a bandát. Váray úr, amikor szóvá tettem aggodalmamat, nemhogy megnyugtatót volna, hanem az asztalon összegyűlt poharak fölött szaporán bólogatva egyenest a képembe vágta: Ja, ja! Először én is úgy éreztem, áthúzták a bandát egy átlagosító gépen. Na de aztán... és itt szenvedélyes beszámoló következett a zenekar hatalmasra nőtt pucájáról, amiben bőven lüktet a vér. Hát, ígéretekkel tele a padlás, majd meglátjuk. Én biztosan.

Csontváry (bronz, 1982)